

SPŠS Betlémská 287/4, Praha 1

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

Motto: „Nejúčinnější a nejlevnější prevencí je zdravá výchova dětí v rodině a ve škole.“

Školní rok 2022/2023

Program zpracovala: Mgr. Olga Bášová

1. Preventivní program školy

1. 1. Základní údaje o škole

Název a adresa školy, pro kterou platí tento program	Střední průmyslová škola strojnická, škola hlavního města Prahy, Betlémská 287/4, Praha 1
Webové stránky školy	www.betlemska.cz
Jméno ředitele školy	Ing. Miroslav Žilka, CSc.
Telefon	251 092 100
E-mail	reditel@betlemska.cz

Jméno školního metodika prevence	Mgr. Olga Bášová		
Telefon	737 596 229		
E-mail	olga.basova@betlemska.cz		
Specializační studium	ano		
Realizátor vzdělávání	Katedra psychologie UK Praha		

Jméno výchovného poradce	Mgr. Jiřina Tellerová		
Telefon	251 092 128		
E-mail	jiřina.tellerova@betlemska.cz		
Specializační studium	Ano		
Realizátor vzdělávání	FF UK Praha		

Jméno speciálního pedagoga	Mgr. Barbora Pivoňková
Telefon	
E-mail	Barbora.pivonkova@betlemska.cz

	Počet tříd	Počet žáků/studentů	Počet ped. pracovníků
ročník	5		63 z toho
ročník	5		33 kmenových
ročník	5		30 na částečný úvazek
ročník	4	Celkem: 466	

2. Analýza situace

2.1. Charakteristika školy

2.1.1. Sídlo školy

Škola sídlí v centru Prahy, v Betlémské ulici 287/4, v blízkosti parku Národního probuzení a Smetanova nábřeží.

Preventivní program školy je koncipován podle jednotlivých ročníků. V případě výskytu sociálně nežádoucích jevů se problémy řeší aktuálně.

V oblasti sociálně nežádoucích jevů byly ve školním roce 2021/2022 řešeny občasně problémy týkající se nevhodného chování ke spolužákům v rámci ročníku – zpravidla se jednalo o vzájemné škádlení spolužáků a nevhodné slovní vyjadřování.

Škola nezaznamenala žádný případ zneužívání návykových látek ve škole, neřešila žádný případ kyberšikany.

V průběhu školního roku 2021/2022 byly v ojedinělých případech řešeny neomluvené hodiny. Uplatněním výchovných opatření, spoluprací s rodiči a dalšími opatřeními byl tento problém minimalizován.

Škola se snažila v rámci prevence sociálně nežádoucích jevů nabízet dětem prostor k aktivnímu využívání volného času – každoročně nabízí mnoho zájmových kroužků, nabízí možnost, aby většina tříd školy vyjela na ozdravné pobyty (letní sportovní kurz, lyžařský kurz nebo vícedenní výlety). Nabízí celoškolní akce napříč ročníky, které přispívají k celkovému velmi dobrému klimatu školy.

Také ve školním roce 2022/23 plánujeme se soustředit i na vzdělávání a proškolení pedagogického sboru v otázkách prevence sociálně nežádoucích jevů. Tato potřeba vznikla nejen rozšířením okruhu sociálně nežádoucích jevů, ale i plánem do budoucnosti, aby si některé preventivní aktivity mohli vyučující zajišťovat sami.

Tyto vzdělávací aktivity by měly být zaměřeny jak obecně na problém sociálně nežádoucích jevů (právní stránky, řešení, komunikace s rodiči, policií, OSPOD apod.), tak cíleně na práci třídních učitelů (vedení třídnických hodin jako součást prevence sociálně nežádoucích jevů a vytvoření vhodného klimatu ve třídě).

Od školního roku 2022/23 škola rozšířila Školní poradenské centrum o speciálního pedagoga. Kombinací činností a vzájemné podpory jednotlivých

specialistů se škola snaží podporovat budování příznivého klimatu školy, rovných příležitostí pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, odbornou pomoc při integraci žáků se SVP, nápomoc při řešení vzdělávacích nebo výchovných problémů, péči o nadané žáky, zajišťovat prevenci sociálně nežádoucích jevů a operativní intervenci v případě řešení aktuálních problémů.

2.1.2. Počet a složení dětí, pedagogové

Školu navštěvuje 466 žáků. Ve škole působí celkem 33 učitelů na plný úvazek, 30 učitelů na částečný úvazek, věkový průměr 50 let.

Většina žáků dojíždí ze všech krajů, někteří jsou ubytováni na internátě.

Část z celkového počtu žáků na škole tvoří žáci z národnostních menšin a cizinců (do 10%).

2.1.3. Budova

Budova školy stojí v centru za městským parkem. Je obdélníkovitého tvaru a vnitřní část budovy prošla rozsáhlou rekonstrukcí. Je velmi dobře dostupná městskou dopravou.

V budově školy je celkem zřízeno 54 učeben. Většina z nich je technicky vybavena a určena k výuce odborných předmětů. Ostatní slouží jako kmenové třídy. Učebny jsou velké a světlé. V budově je nově zrekonstruovaná tělocvična, knihovna, sborovna, školní klub. V přízemí jsou dílny (truhlárna, kovárna apod.) Každý žák má k dispozici uzamykatelnou skříňku.

Pohybové aktivity jsou realizovány i v prostoru venkovního areálu střední školy v ulici Masná.

V budově školy je také jídelna a bufet. Jídelna vaří zdravou životosprávu a umožňuje výběr ze dvou jídel.

Škola má vypracovaný Školní řád, který na začátku každého školního roku opětovně upravuje a seznamuje s ním žáky i rodiče a pracuje s ním po celý rok.

3. Školní vzdělávací program

Školní vzdělávací program byl k 1.9. 2022 aktualizován. Integruje témata primární prevence rizikového chování v jednotlivých oborech, předmětech a průřezových tématech.

3.1 Inkluze

Škola se věnuje dětem se speciálními vzdělávacími potřebami. Ve škole je uskutečňována pedagogická intervence, kterou žáci využívají.

3.2 Školní poradenské pracoviště

Vedení školy - Ing. Miroslav Žilka, CSc. – ředitel školy, PaedDr. Jitka Keharová – statutární zástupce ředitele školy, Ing. Martin Theimer – zástupce ředitele školy

Výchovný poradce – Mgr. Jiřina Tellerová

Metodik prevence – Mgr. Olga Bášová

Speciální pedagog (etoped) – Mgr. Barbora Pivoňková

3.3 Vnitřní informační zdroje

Školní řád

Odborná literatura a časopisy v knihovně

Webové stránky školy

Časopis školy

Schránka důvěry

Nástěnky na chodbách

Deník metodika prevence

Školní vzdělávací program

3.4 Vnější informační zdroje

Metodik prevence Pedagogicko-psychologické poradny pro Prahu 1, 2, 4 – PaedDr. Lenka Marušková (tel.: 267 997 015)

Protidrogový koordinátor HMP Daniel Dárek Magistrát HMP Praha 1, Charvátova 145, 110 00, tel.: 236 002 831

Protidrogový koordinátor ÚMČ Praha 1, Vodičkova 681/18, 115 68, Praha 1, tel.: 221 097 215

Pražské centrum primární prevence (www.prevence-praha.cz)

MŠMT

Organizace Odyssea

Městská policie hl. města Prahy – metodický útvar prevence
Sídlo: Městská policie HMP Útvar prevence, Dolnoměcholupská 27/58,
Praha 10, 109 00
Tel.: 272 072 501, 503

OSPOD - vedoucí odboru Mgr. Hana Vitnerová, kancelář Vodičkova 18,
Praha 1, tel.: 221 097 353

Mgr. Anna Lobotková – kurátorka pro mládež, tel.: 221 097 542

Policie ČR – OŘP Praha 1 – MO Bartolomějská 347/14, 110 00, tel.:
974 851 700, vedoucí: npor. Mgr. Martina Hejlíková

3.5 Dokumentace

Preventivní program školy

Deník metodika prevence

Zápisy z jednání: ped. Rad, týmu prevence, výchovných komisí apod.

Zápisy z metodických setkání učitelů

Školní vzdělávací program

Třídní knihy

Výroční zpráva

Školní řád

3.6 Evaluace PPŠ za rok 2021/22 (autor textu Mgr. Olga Bášová)

Ve školním roce 2021/22 (leden 2022) byla odvolána z funkce stávající metodička prevence. Funkci metodika prevence převzala nová metodička Mgr. Olga Bášová.

V oblasti rizikového chování byly ve školním roce 2021/22 řešeny občasné problémy týkající se nevhodného chování v rámci ročníku. Škola nezaznamenala žádný případ zneužívání návykových látek ve škole, neřešila žádný případ šikany.

V průběhu školního roku 2021/22 byly v ojedinělých případech řešeny neomluvené hodiny. Uplatněním výchovných opatření, spoluprací s rodiči a dalšími opatřeními byl tento problém minimalizován.

Škola se snažila v rámci prevence rizikového chování nabízet žákům prostor k aktivnímu využívání volného času – každoročně nabízí mnoho zájmových kroužků, nabízí možnost, aby třídy vyjely na ozdravné pobyty (letní sportovní kurz, lyžařský výcvikový kurz).

Stěžejní aktivitou preventivního programu školy byl dotazník pro studenty, učitele, zákonné zástupce. Výsledkem byl výstup z vyhodnocení dotazníků – pro studenty – viz graf. Vyučující nereflektovali na dotazník, a pouze dva vyplnili dotazník. Ostatní se nezúčastnili – v tomto závěru se odráží klima v pedagogickém sboru.

Ve školním roce 2022/23 se plánujeme soustředit na vzdělávání a proškolení pedagogického sboru v otázkách prevence rizikového chování. Tato potřeba vznikla s plánem, aby si třídní učitelé mohli některé preventivní aktivity zajišťovat sami.

3.7 SWOT ANALÝZA naší školy

3.7.1 Přítomnost pozitivní stránky v prevenci naší školy

Žádný záznam případu rizikového chování

3.7.2 Přítomnost negativní stránky v prevenci naší školy

Absence odborné literatury a odborných časopisů s aktuální podobou současného stavu rizikového chování

Nedostatečné informace na webových stránkách pro zákonné zástupce, nedostupnost k těmto informacím

Nulová specifická prevence zaměřená na zákonné zástupce

Původní preventivní program neobsahoval krizové plány ani odkazy na jejich metodiku a byla v něm naprostá absence sociometrického šetření mezi žáky, rodiči a učiteli.

3.7.3 Budoucnost negativní stránky v prevenci naší školy

První případy rizikového chování, na jejichž řešení nebude škola připravena

3.7.4 Budoucnost pozitivní stránky v prevenci naší školy a příležitosti

Zajištění zprostředkování aktuálních informací směrem k žákům školy a jejich zákonným zástupcům

vytvoření zdrojů informací s aktuálním pohledem na rizikové chování pro pedagogické pracovníky

Vytvořit systém programů v primární všeobecné prevenci pro naši školu

Monitorovat účinnost těchto programů (rozhovory, dotazníky)

3.8 Krátkodobé cíle preventivního programu

Obnovit zdroje literatury a časopisů - s aktuální tematikou pro pedagogické pracovníky

Ukazatele dosažení cíle: rozhovory vedené s pedagogy

Zdůvodnění cíle: Stav školy v oblasti rizikového chování

Zpřístupnit a aktualizovat informace - týkající se rizikového chování směrem k zákonným zástupcům

Ukazatele dosažení cíle: dotazníky pro zákonné zástupce

Zdůvodnění cíle: Stav školy v oblasti rizikového chování

Aktualizovat informace na nástěnkách - týkající se rizikového chování, směrem k žákům

Ukazatele dosažení cíle: rozhovory se žáky

Zdůvodnění cíle: Stav školy v oblasti rizikového chování

3.9 Střednědobé cíle

Naplánování a realizace cílů primární prevence s externími organizacemi

Ukazatelé cíle: uskutečnění

Zdůvodnění cíle: stav školy v oblasti rizikového chování

Sociometrické šetření a výstupy, diskuse

Ukazatelé cíle: výstupy

Zdůvodnění cíle: stav školy v oblasti rizikového chování

3.10 Dlouhodobé cíle

Rozvoj klíčových, životních kompetencí žáků

Vytváření bezpečného a motivujícího prostředí s pozitivními vztahy mezi žáky a pedagogy

3.11 Skladba aktivit pro jednotlivé cílové skupiny

3.11.1 Žáci

Přechod na SŠ přináší řadu změn a z nich vyplývajících zátěžových situací – zvýšené nároky na objem a strukturu učiva apod. Program je zaměřen na všechny žáky 1. – 4. ročníku střední školy, se zvláštním přihlédnutím k žákům ze sociálně slabšího a málo podnětného prostředí, dětem s nedostatečným prospěchem a s některými typy specifických vývojových poruch chování.

Cílem je vytvořit strukturu témat, dlouhodobě respektovaných v jednotlivých ročnících.

Preventivní témata jsou nedílnou součástí ŠVP a jsou začleněna do těchto předmětů:

- Občanská výchova
- Anglický jazyk
- Český jazyk a literatura
- Chemie
- Základy ekologie
- Tělesná výchova

Na základní úrovni všeobecnou prevenci zajišťuje škola svými prostředky – prostřednictvím třídních učitelů a učitelů daných odborných předmětů, do jejichž obsahu jsou témata zapracována.

V případě nežádoucích jevů by ve spolupráci s třídními učiteli aktuálně zařazené téma zajišťoval školní metodik prevence.

Témata pro 1. ročník

- Společné stanovení a zažití pravidel soužití mezi žáky a učiteli
- Zvyšování zdravého sebevědomí žáků
- Zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti
- Vnímání individuálních odlišností dětí mezi sebou a přijímání těchto jevů
- Nácvik vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry
- Rozvoj schopnosti diskutovat, komunikovat, řešit problémy a konflikty
- Rozvoj schopnosti klást otázky, umění vyjádřit svůj názor, umění říci „ne“
- Navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě
- Osvojování a upevňování základních návyků v rámci zdravého životního stylu- hygiena, životospráva
- Zaměření pozornosti na včasné odhalování specifických poruch učení nebo i jiné postižení
- Všestranný rozvoj osobnosti žáka
- Soustředěnost na včasné diagnostikování soc. nežádoucích problémů ve třídních kolektivech
- Důraz na spolupráci se zákonnými zástupci
- Široká nabídka volnočasových aktivit
- Ekologická výchova
- Návštěvy filmových a divadelních představení, koncertů, besed apod.

Různá témata se v 1. ročníku probírají průběžně v reakci na konkrétní situaci ve škole, v rodině, ale i v tisku, v televizi aj.

2. – 4. ročník

- Stanovení pravidel soužití třídní komunity
- Formování skupiny, která je pro žáky bezpečným místem, která jim pomůže vyhnout se rizikovému společensky nežádoucímu chování – šikanování, užívání alkoholu a drog, vznik různých typů závislostí apod.
- Trénink obrany před manipulací, s uměním říci „ne“
- Trénink odpovědnosti za vlastní rozhodnutí
- Zvládání náročných fyzických a duševních situací
- Umění vyrovnat se s neúspěchem
- Upevňování vztahů v komunitě vrstevníků
- Rozvoj schopností přijímat svobodná a odpovědná rozhodnutí
- Nácvik efektivní komunikace na základě vlastních prožitků
- Nácvik řešení zátěžových situací

- Zvýšení schopnosti odolávat nebezpečím, krizím, stresu, zátěžovým situacím
- Přehled životních rizik
- Společenské vztahy (včetně mediální hygieny, vlivu reklamy apod.)
- Modelové, projektové situace poskytující návody k řešení problémů

3.11.1.1. Specifická prevence (všeobecná)

Plánované programy:

1. ročník Listina základních práv a svobod
2. ročník Sociálně nežádoucí jevy
3. ročník Kriminalita mladistvých
4. ročník Právní vědomí
- 5.

Přednášky zajistí Útvar situační prevence MPHMP

Termín bude upřesněn.

3.11.1.2. Prevence nespécifická v obsahu vyučování

Ve všech ročnících témata zajistí vyučující v jednotlivých předmětech.

Mezilidské vztahy, pravidla slušného chování.

Léčivé a návykové látky.

Rizika kouření, návykové látky, vliv na lidské zdraví.

Rasismus, deklarace lidských práv, náboženství.

Aktivní životní styl.

Zdravý životní styl mladistvých.

3.11.1.3. Další dílčí aktivity prevence specifické i nespécifické

Září Školení o bezpečnosti práce

Říjen – Den otevřených dveří

Listopad – Schola Pragensis

Prosinec – Den otevřených dveří

Leden – Lyžařský kurz

Březen – Den učitelů

Duben – Ukončení 4. ročníků

Květen – Maturitní zkoušky, praxe

Červen – výlety, letní kurz

3.11.1.4. Průběžné nebo pravidelné aktivity s prvky nespecifické (příp. specifické prevence)

Po celý školní rok – možnost volitelných předmětů

Možnost zájmových kroužků

Volný pohyb po škole o přestávkách

Setkání školního parlamentu

Individuální rozhovory s dětmi rodiči

3.11.2. Pedagogové

U pedagogů je kladen důraz na další vzdělávání, se zvláštním přihlédnutím k začínajícím pedagogům. Intenzivní vzdělávací aktivity jsou směřovány k pracovníkům, kteří zajišťují činnost školního poradenského pracoviště – výchovný poradce, metodik prevence, speciální pedagog.

V minulých letech byla naprosto zanedbávána další vzdělávání ped. pracovníků. Pro školní rok 2022/23 jsou připraveny tyto programy:

Organizace Odyssea program Týmová spolupráce na střední škole uskutečnění srpen 2022

Zřetel Vedení TH jako základ PPS – seznámení se zákl. pravidly vedení TH, tvorbou pravidel, zákl. postup vytvoření, plánování, realizace, metody.

Odyssea – Šikana

3.11.3. Zákonní zástupci

Při podezření na výskyt sociálně nežádoucích jevů u žáka je nezbytná spolupráce vedení školy nebo školského zařízení, výchovného poradce a dalších pedagogických pracovníků se zákonnými zástupci. V případě výskytu šikany či kyberšikany pak s rodinou oběti, tak i s rodinou agresora.

Nelze však předpokládat, že rodiče budou vždy hodnotit situaci objektivně, proto se doporučuje upozornit je na to, aby si všímali možných příznaků šikany a nabídnout jim pomoc. Při jednání s rodiči dbají pedagogičtí pracovníci na taktní přístup a zejména na zachování důvěrnosti informací.

Prevence nespecifická

Třídní setkání, konzultace, třídní schůzky

Prevence specifická

Informace na nástěnkách a články na stránkách školy

3.12 Další činitelé realizace PPS

3.12.1. Zásady uplatňované při realizaci

Respektování věku žáků

Aktivní zapojení všech žáků třídy

Rozhodujícím faktorem je kompetence třídních učitelů

Program zasahuje výchovnou i naukovou složku vzdělání během celého školního roku

Zachovávání pravidel a spravedlnosti

3.12.2. Metody a formy školní práce

- projektová výuka

- využití interaktivních metod (diskuze, verbální, nonverbální komunikace, komunitní kruh, simulační hry, relaxační techniky, hraní rolí apod.)

3.12.3. Znalostní kompetence žáků

učí se respektovat pravidla

mají základní právní povědomí

umí rozpoznat projevy lidské nesnášenlivosti

ví, na koho se obrátit v případě, že někdo ohrožuje nebo poškozuje jeho práva

umí komunikovat se službami poskytujícími poradenskou pomoc

znají význam harmonických mezilidských vztahů pro zdravý životní styl

umí hodnotit vhodné a nevhodné zdravotní návyky a snaží se o jeho realizaci

spory řeší nenásilným způsobem, znají vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích

zvládají účelné modely chování v krizových situacích (šikanování, týrání, sexuální zneužívání apod.) a správně se rozhodují v situacích vlastního nebo cizího ohrožení

odmítají projevy brutality a násilí zprostředkované médií a umí o nich diskutovat

umí spolupracovat ve skupině a přebírat zodpovědnost za společné úkoly

uvědomují si podstatu protiprávního jednání

umí diskutovat o rizicích zneužívání drog, orientují se v trestné právní problematice návykových látek

ví, kde hledat odbornou pomoc

4. Legislativa

Od 1.9. 2016 došlo ke změnám v zákonech a k novelizacím a aktualizacím vybraných vyhlášek:

Od 1.9. 2016 nabyla účinnost vyhláška 197/2016 Sb., pro účely výchovného poradenství především změny ve vyhláškách 72/2005 Sb., 14/2005 Sb., a 48/2005 Sb. Novela vyhlášky 72/2005 Sb., ve znění vyhlášky 197/2016 Sb. Úzce souvisí s vyhláškou 27/2016 Sb., která nabyla účinnosti od 1.9. 2016. Tyto vyhlášky reagují na změnu Školského zákona 561/2004 Sb., ve znění novely 82/2015 Sb.

Novelizován je také metodický pokyn k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních č.j. 21149/2016, který tak ruší metodický pokyn k prevenci a řešení šikanování ve školách a školských zařízeních č.j. MŠMT – 22294/2013-1. Od 1.9. 2017 došlo k novelizaci Školského zákona 561/2004 Sb..

Od 1.10. 2020 dochází k účinnosti nových změn ve Školském zákoně, které se promítnou do výše uvedených vyhlášek.

4.1 Strategie

- Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2015-2018
- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže v působnosti resortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na období 2013-2018
- Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 – 2018
- Strategie prevence kriminality na léta 2016 – 2020
- Strategie protidrogové politiky hlavního města Prahy na období 2014 – 2020

4.2 Metodické pokyny

- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (č. j. 21291/2010-28) a příloha č. 22 - Dodržování pravidel prevence vzniku problémových situací týkajících se žáků PAS ve školách a školských zařízeních za účelem zajištění bezpečnosti a ochrany jejich zdraví (č. j. 5217/2007-1)
- Metodický pokyn ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízeních (č. j. 22294/2013-1) - zrušen k 1. 9. 2016

- • Metodický pokyn ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízení (č. j. 21149/2016)
- • Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané (čj. 25 884/2003-24)
- • Metodický pokyn MŠMT ČR k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance (čj. 14 423/99-22)
- • Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví (čj. 10 194/2002-14)
- • Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků ve školách a školských zařízeních (čj. 29 159/2001-26)

4.3 Vyhlášky:

- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, její pozměňující novely č. 116/2011 Sb., 103/2014 Sb., ve znění vyhlášky 197/2016 Sb.,
- • Vyhláška MŠMT č. 73/2005 Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, novela ve znění vyhlášky č. 147/2011 Sb. - zrušena k 1. 9. 2016
- • Vyhláška č. 27/2017 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními potřebami a žáků nadaných, ve znění účinném od 1. 9. 2017
- • Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků.

4.4 Zákony

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon), v platném znění Novela školského zákona č. 82/2015 Sb. (<http://www.msmt.cz/dokumenty/konsolidovany-text-skolskeho-zakona>)
- • Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů
- • Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, v platném znění. Zákon č. 383/2005 Sb., kterým se zákon č. 109/2002 mění. (http://aplikace.msmt.cz/PDF/PKsb133_05.pdf)

- • Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, v platném znění. Novela zákona o návykových látkách - zákon č. 106/2011 Sb. (<http://www.drogy-info.cz/index.php/content/download/138497/586786/file/sb0040-2011-106-2011.pdf>)
- • Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů
- • Zákon č. 135/2006 Sb., na ochranu před domácím násilím (účinnost od 1. ledna 2007)
- • Zákon č.101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů
-

Další zákony

- • Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách
- • Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů
- • Zákon č. 257/2000 Sb., o probační a mediační službě
- • Zákon č. 132/1982 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon o rodině
- • Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže
- • Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon
- • Zákon č. 306/2009 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
- • Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
- • Zákon č. 273/1991 Sb., o Policii České republiky
- • Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii
- • Zákon č.101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů
- • Zákon č. 94/1993 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů
- • Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách
- • Doplňující vyhlášky a směrnice

Závěr

S Preventivním programem školy jsou seznámeni všichni pedagogičtí pracovníci školy. Tento zpracovaný materiál je otevřeným dokumentem, který bude aktuálně doplňovaný a přehodnocovaný.

V Praze 1.9. 2022

Ředitel školy.....

Příloha 1

Program prevence proti šikanování

Tento program vychází z metodického pokynu č.j. MSMT-21149/2016 „Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních“ ve znění pozdějších doplnění

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky např. v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Rovněž se může realizovat prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu.

Důležité znaky šikanování:

- záměrnost
- cílenost
- opakování (není podmínkou)
- nepoměr sil
- bezmocnost oběti
- nepříjemnost útoku
- samoučelnost agrese

U žáků se za šikanování nepovažuje škádlení nebo agrese, které nemá znaky šikanování. Jedním z rozlišujících prvků je schopnost žáka škádlení opětovat, bránit se mu, zastavit ho. Ve chvíli, kdy se žák škádlení nebo agresí neumí nebo nemůže bránit, cítí se bezradný a bezmocný, a přesto škádlení nebo agrese pokračuje, pak toto chování přerůstá v šikanu.

Šikanování má ve svých projevech velice různou podobu. Mezi základní formy šikany podle typu agrese – typu nebo prostředku týrání patří:

- fyzická agrese, přímá a nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti);
- verbální šikana, přímá a nepřímá – psychická šikana (součástí je i kyberšikana, děje se pomocí informačních a komunikačních technologií);

- smíšená šikana, kombinace psychické a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy apod.).

Šikanování nesmí být pracovníky školy v jakékoli formě akceptováno.

Přímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- Posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet.
- Kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávisťným, nebo pohrdavým tónem.
- Nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil.
- Příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem.
- Skutečnost, že se jim podřizuje.
- Nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k spoluúčasti na nich.
- Honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvláště silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí.
- Rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout.

Nepřímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- Žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády.
- Při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními.
- Při přestávkách vyhledává blízkost učitelů.
- Má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený.
- Působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči.
- Stává se uzavřeným.
- Jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje.
- Jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené.
- Zašpiněný nebo poškozený oděv.
- Stále postrádá nějaké své věci.
- Odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy.
- Mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy.
- Začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole.
- Odřenyiny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

Rodiče žáků by si měli všimnout především těchto možných signálů šikanování:

- Za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi.
- Dítě nemá kamaráda, s nímž by trávilo volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.
- Dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem.
- Nechut' jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno i pozorovat strach.
- Ztráta chuti k jídlu.
- Dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí dovoz či odvoz autem.
- Dítě chodí domů ze školy hladové (agresoři mu berou svačinu nebo peníze na svačinu).
- Usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!"
- Dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně.
- Dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad.
- Zmínky o možné sebevraždě.
- Odmítá svěřit se s tím, co je trápí.
- Dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze.
- Dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí.
- Dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům.
- Dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma.
- Své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.).
- Dítě se vyhýbá docházce do školy.
- Dítě se zdržuje doma více než mělo ve zvyku.

Škola má ohlašovací povinnost při výskytu šikany v následujících případech:

- dojde-li v souvislosti se šikanou k jednání, které by mohlo naplňovat znaky přestupku nebo trestného činu, obrací se škola na Policii ČR. Trestní oznámení je možné podat také na státní zastupitelství;
- dojde-li k šikaně v průběhu vyučování, s ním souvisejících činností anebo poskytování školských služeb, má škola povinnost tuto skutečnost oznámit zákonnému zástupci jak žáka, který byl útočníkem, tak žáka, který byl obětí. Tato povinnost vyplývá ze školského zákona (§ 21 odst. 2 školského zákona, dle něhož mají zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků právo mj. na informace o průběhu a výsledcích

vzdělávání dítěte či žáka a právo vyjadřovat se ke všem rozhodnutím týkajícím se podstatných záležitostí jejich vzdělávání). Skutečnost, že dítě někoho šikanovalo nebo bylo šikanováno, lze chápat jako významnou skutečnost, která v průběhu vzdělávání nastala;

- škola ohlašuje orgánu sociálně právní ochrany dětí takové skutečnosti, které nasvědčují tomu, že dítě je v ohrožení buď proto, že ho ohrožuje někdo jiný nebo proto, že se ohrožuje svým chováním samo (viz § 6, 7 a 10 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů); v případě šikany se jedná o všechny případy, které škola oznámila policejnímu orgánu nebo státnímu zástupci a dále případy, které výše uvedeným nebyly oznámeny i přesto, že se stalo něco závažného, protože nebyl zákonný důvod.

Šikanování se ve své zárodečné formě vyskytuje prakticky na všech školách. Probíhá nejčastěji mezi žáky ve stejné třídě či výchovné skupině a odehrává se v době přestávek, cestou do školy a ze školy nebo v době osobního volna. Pedagog musí šikanování mezi žáky neprodleně řešit a každé jeho oběti poskytnout okamžitou pomoc.

Důraz je třeba klást na budování otevřených, kamarádských a bezpečných vztahů mezi žáky ve třídě a samozřejmě i mezi všemi členy společenství školy. Je důležité, aby pedagogové uměli rozpoznat a řešit počáteční stadia šikanování. V případě rozvinutí pokročilé šikany je nutná spolupráce školy s odborníky ze specializovaných zařízení.

Z hlediska trestního zákona může šikanování žáků naplňovat skutkovou podstatu trestných činů vydírání, omezování osobní svobody, útisku, ublížení na zdraví, loupeže, vzbuzení důvodné obavy, poškození cizí věci, znásilnění, kuplířství apod.

Prevence proti šikanování ve škole

Je nutné, aby se s podstatou, formami a nebezpečnými důsledky šikany jako antisociálního chování jedinců i skupin žáků seznámili všichni žáci i učitelé. Žáci i pedagogové by měli vědět, že tyto formy chování nejsou neškodnou legrací a zábavou, měli by být seznámeni zejména s negativními důsledky šikany, a to jak pro její oběti, tak pro její pachatele. Za zvlášť nebezpečnou je třeba považovat tendenci podceňovat počáteční projevy šikanování.

Všichni pedagogičtí pracovníci využívají možností osobní, společenské a morální výchovy v prevenci šikanování a prohlubovat si své znalosti a dovednosti v tomto oboru například školeními či dalším vzděláváním.

V rámci účinné prevence šikanování je důležité zejména:

- zajistit účast školního metodika prevence a případně i dalších učitelů v akreditovaných kurzech k problematice šikanování. Školní metodik prevence zodpovídat za informovanost všech pedagogických pracovníků školy nebo školského zařízení o dané problematice. Aktivně se podílí na řešení případů šikanování a napomáhá svým kolegům zvládnout základní postup a strategii při řešení konkrétních situací.
- navodit úzkou spolupráci mezi žáky, rodiči a pedagogy a jasně vymezit možnosti oznamovat i zárodky šikanování (při zachování důvěrnosti takovéhoto sdělení).
- ve školním řádu jsou jasně stanovena pravidla chování včetně sankcí za jejich porušení.
- Zajistit v souladu s pracovním řádem zvýšený a kvalitní dohled pedagogů o přestávkách, před začátkem vyučování, po jeho skončení i během osobního volna, a to hlavně v prostorách, kde k šikanování již došlo nebo kde by k němu mohlo docházet.
- seznámit pedagogy se systémem školy pro oznamování a vyšetřování šikanování, vést pečlivou evidenci všech případů agresivního chování a šikanování mezi spolužáky (školní metodik prevence, výchovný poradce).
- aktivně zapojit do prevence šikanování i nepedagogické pracovníky.
- zvyšovat informovanost pedagogů v této oblasti, doplňovat školní knihovnu o literaturu z oblasti problematiky agresivního chování a šikanování, organizovat semináře s odborníky zabývajícími se danou problematikou, začleňovat témata šikany do dalšího vzdělávání učitelů apod. "
- spolupracovat s odbornými službami resortu školství (pedagogicko-psychologickou poradnou, střediskem výchovné péče a s dalšími odbornými pracovišti poradenských a preventivních služeb v regionu, poskytujícími odbornou konzultaci a psychologickou péči, s metodiky preventivních aktivit a s dalšími odborníky v regionu.
- informovat pedagogy, žáky i rodiče o tom, co dělat v případě, když se dozvědí o šikanování.

Metody řešení šikanování

Při vyšetřování šikany dodržují pedagogové strategii prováděnou v těchto pěti krocích:

1. Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi.
2. Nalezení vhodných svědků.
3. Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů).

4. Zajištění ochrany obětím.
5. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.

Při skupinovém násilí vůči oběti, tzv. "školního lynčování" je nutný následující postup:

1. Překonání šoku pedagoga a bezprostřední záchrana oběti.
2. Domluva pedagogů na spolupráci a postupu vyšetřování.
3. Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
4. Pokračující pomoc a podpora oběti.
5. Nahlášení policii.
6. Vlastní vyšetřování.

Účastní-li se šikanování většina problémové skupiny, nebo jsou-li normy agresorů skupinou akceptovány, je k řešení přizván, aby šetření vedl odborník-specialista na problematiku šikanování (z pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče, diagnostického ústavu, krizového centra apod.)

Postih, trestání šikany

Pro potrestání agresorů lze užít následující běžná výchovná opatření:

- napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele
- snížení známky z chování.
- převedení do jiné třídy
- doporučení rodičům obětí i agresorů návštěvy v ambulantním oddělení střediska výchovné péče pro děti a mládež (dále SVP)
- škola umožní agresorovi individuální výchovný plán

V mimořádných případech se užijí další opatření:

- doporučení rodičům na dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučení realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místě příslušném diagnostickém ústavu.
- podání návrhu orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.
- vyrozumění policejního orgánu, došlo-li k závažnějšímu případu šikanování.
- podmíněčné nebo nepodmíněčné vyloučení ze školy v případě splnění povinné školní docházky

Oběti šikanování bude nabídnuta psychoterapeutická péče PPP nebo jiného poradenského pracoviště.

Pro nápravu situace ve skupině je potřeba pracovat s celým třídním kolektivem. Je nezbytné vypořádat se i s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli (mlčící většina či menšina) apod.

Spolupráce školy s rodiči žáků

Při podezření na šikanování žáka je nezbytná spolupráce vedení školy nebo školského zařízení, výchovného poradce a dalších pedagogických pracovníků jak s rodinou oběti, tak i s rodinou agresora. Nelze však předpokládat, že rodiče budou vždy hodnotit situaci objektivně, proto se doporučuje upozornit je na to, aby si všímali možných příznaků šikany a nabídnout jim pomoc. Při jednání s rodiči dbají pedagogičtí pracovníci na taktní přístup a zejména na zachování důvěrnosti informací. Pokud se rodiče setkají s příznaky šikanování, měli by se poradit s třídním učitelem, školním metodikem prevence, ředitelem školy, popř. psychologem, etopedem nebo jiným specialistou.

Spolupráce školy se specializovanými a ostatními institucemi

Při předcházení případům šikany a při jejich řešení je důležitá spolupráce vedení školy nebo školského zařízení, výchovného poradce nebo zástupce školy s dalšími institucemi a orgány, a to zejména ve zdravotnictví s pediatry, odbornými lékaři, psychiatrickou péčí, v oblasti sociální péče s oddělením péče o rodinu a děti, s oddělením sociální prevence.

KONTAKTY:

Linka bezpečí
Ústavní 95/91, 181 21, Praha 8
Telefon: 116 111

Občanské sdružení Společenství proti šikaně
Pedagogicko-psychologická poradna SŠt
Zelený pruh 1294/50
147 08, Praha 4
www.sikana.org
předseda Dr. Michal Kolář
tel.: 737 436 120
michalkolar@volny.cz

Bílý kruh bezpečí | Nonstop linka 116 006

Městská policie hl. města Prahy – metodický útvar prevence OSPOD

Příloha 2

Opatření při výskytu rizikového chování (v souladu s Metodickým pokynem)

Při výskytu rizikového chování bude bezprostředně proveden odhad závažnosti situace následně:

Při podezření na ohrožení života či zdraví

1. Oznámení vedení školy (řediteli, zástupci), pokud nehrozí akutní prodlení
2. Přivolání záchranné služby
3. Přivolání Policie ČR
4. Paralelně oznámení zákonnému zástupci
5. Pedagog zabrání újmě na zdraví, životě či majetku, pokud tím neohrozí sebe nebo ostatní (postupuje podle zákona)

Při rizikovém chování, kdy nehrozí bezprostřední ohrožení života či zdraví

Postup se řídí Metodickým doporučením k PP rizikového chování u dětí a mládeže, dokument MŠMT čj. 21291/2010-28 (přílohy 1-14)

Zjištění informací o situaci, příčině apod. na základě rozhovorů se žáky

Sdělení informace zákonnému zástupci

Využití výchovných opatření

Spolupráce s Policií ČR a ostatními organizacemi (OSPOD, PPP, apod.)

Nebezpečné a podezřelé látky

Obdrželi-li nebo zjistili-li pedagog podezřelou látku a je podezření, že se jedná o drogu:

1. V přítomnosti dalšího pedagoga uloží tuto látku do obálky, na kterou napíše datum, čas a místo zajištění této látky, obálku přelepí, přelep zajistí razítkem školy a uschová ji do školního trezoru.
2. Vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci (v žádném případě pedagog školy).
3. Pokud je látka zajištěna u dítěte jevícího známky otravy, stejným způsobem se látka předá ošetřujícímu lékaři (což vede k okamžitému a rychlejšímu lékařskému zásahu).
4. Další postup zajišťuje lékař ve spolupráci s Policií ČR.

První pomoc při otravě návykovými látkami nebo alkoholem

Návykové látky zvyšují riziko agresivního chování, nelze spoléhat na komunikaci s otráveným.

Vyhne se prudkým pohybům, hovoříme klidně, tiše, pomaleji, hlubokým hlasem.

Okamžitě voláme záchrannou službu.

Zajistíme dostatek čerstvého vzduchu, nepodáváme alkohol, kávu, mléko.

Je důležité, zda je člověk při vědomí či v bezvědomí.

Pokud je člověk při vědomí a víme, že otrava byla způsobena podáním ústy, tak podáme větší množství vody (případně se živočišným uhlím, pokud je při ruce), vyvoláme zvracení, zabráníme prochlazení, zajistíme nepřetržitý dohled, ošetříme případná zranění, opatříme informace o látce – pokud je to možné.

Při bezvědomí nikdy nic nepodáváme ústy a nevyvoláváme zvracení!

Příloha 3

Opatření školy – záškoláctví

Výňatky z Metodického pokynu k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví, č.j.: 10 194/2002-14, Věstník MŠMT sešit 3/2002

Za záškoláctví je považována neomluvená absence žáka základní či střední školy při vyučování (absenci žáka omlouvá pedagogický pracovník, nikoliv rodič, a to na základě písemné žádosti zákonného zástupce či plnoletého žáka, vždy v souladu s pravidly školy, která musí být uvedena ve školním řádu). Jedná se o přešůpek, kterým žák úmyslně zanedbává školní docházku. Je chápáno jako porušení školního řádu, současně jde o porušení školského zákona, který vymezuje povinnou školní docházku a povinnost žáků do školy chodit řádně a včas. Nezřídka je spojeno s dalšími typy rizikového chování, které negativně ovlivňují osobnostní vývoj jedince.

Postup pro řešení záškoláctví je součástí školního řádu, a to jak základních, tak středních škol. Školský zákon v § 30 stanovuje, že ředitel školy vydává školní řád, který mj. upravuje práva a povinnosti žáků a jejich zákonných zástupců ve škole, informuje o provozu a vnitřním režimu školy, upravuje podmínky ochrany žáků před rizikovým chováním, obsahuje pravidla pro hodnocení výsledků jejich vzdělání. Školní řád zveřejní ředitel na přístupném místě ve škole a seznámí s ním zaměstnance i žáky. Dále informuje o jeho vydání a obsahu zákonné zástupce nezletilých žáků.

Pozdním příchodem se rozumí taková neomluvená nepřítomnost žáka, a to i opakovaná, která je na základě analýzy jejích příčin způsobena zpravidla nedbalostí žáka nebo osob odpovědných za výchovu, která trvá zpravidla po určité část vyučování či hodiny (nebo i jen po část vyučovací hodiny), a to obvykle na jeho počátku. Nepřítomnost ve vyučování v tomto případě není cílem žáka ani osob odpovědných za jeho výchovu.

Jak plyne z výše uvedeného, pozdní příchody nastávají v situacích, kdy žák má zájem do školy docházet, ale z nějakého důvodu se mu nedaří být přítomen po celou dobu vyučování. Příčinou pozdních příchodů může být špatná dopravní dostupnost školy (např. dopravní spoj jede jednou za hodinu, ke škole přijíždí až po začátku vyučování) či vyluka dopravního spoje, problémy s vypravením se z domova, případně komplikace pramenící nepříznivé sociální situace (§ 3 písm. b) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách).

Doporučený postup školy

a) První kontakt se zákonným zástupcem při absenci žáka

Při neomluvené absenci v rozsahu alespoň jedné vyučovací hodiny třídní učitel eviduje nepřítomnost a **vyčká**, zda zákonný zástupce žáka omluví a doloží důvody jeho nepřítomnosti ve vyučování do 3 kalendářních dnů od počátku nepřítomnosti (§ 50 odst. 1 a § 67 odst. 1 školského zákona), za podmínek stanovených školním řádem.

Třídní učitel **upomíná** zákonného zástupce žáka k doložení důvodu nepřítomnosti žáka vhodným způsobem.

Není-li důvod nepřítomnosti doložen ani po upomínce, třídní učitel o tom učiní záznam (obsahující datum nepřítomnosti, datum nástupu žáka do školy, datum a text upomínky). Třídní učitel **kontaktuje** zákonného zástupce a informuje jej o absenci žáka.

- Zákonný zástupce o nepřítomnosti žáka ve škole neví, učitel se dotáže na možný důvod nepřítomnosti, probere situaci se zákonným zástupcem dítěte, motivuje jej k rozhovoru s dítětem a řešení situace domluvou;
- Zákonný zástupce o nepřítomnosti žáka ve škole ví, učitel se dotáže na důvod nepřítomnosti, který je:
 - omluvitelný – učitel vyzve k doložení omluvené důvodu nepřítomnosti žáka ve škole
 - neomluvitelný – zde je třeba vzít v úvahu problém, který vedl k absenci dítěte, a postupovat podle získané informace (zopakovat důležitost pravidelné školní docházky, případně informovat o možnostech a nabídnout službu, kontakt, zprostředkování dávky či jinou pomoc k odstranění faktoru, který k nepřítomnosti vedl (poradenství, nezvládá látku – doučování, nutnost péče o domácnost – odlehčovací služba, nedostatek peněz na jízdenku do školy – kontakt na příslušný odbor úřadu, ...)

Prostřednictvím neformálního rozhovoru učitel zjistí důvod nepřítomnosti dítěte, případně možný motiv, který jej k záškoláctví vedl. Společně domluví další postup ve věci (domluva, zajištění poradenství, doučování, služby, ...). Výsledek je zaznamenán.

V komunikaci se zákonnými zástupci žáka je vždy třeba klást důraz na pozitivní přístup a konstruktivní řešení. Je třeba objektivně popsat situaci, zdůvodnit, proč je tato situace nežádoucí, popsat žádoucí stav a domluvit se na opatření, která budou přijata k jeho nastolení.

Nejpozději postupem od tohoto bodu začíná spolupráce třídního učitele a školního metodika prevence na případu konkrétního žáka. O nežádoucím jevu, o kontaktu se zákonnými zástupci, o výstupu, který kontakt přinesl, informuje třídní učitel ředitele školy, školního metodika prevence a výchovného poradce.

b) Písemná pozvánka k osobnímu jednání

Nedaří-li se kontaktovat zákonného zástupce žáka, následuje písemná pozvánka k osobnímu setkání zákonných zástupců s třídním učitelem, a to v následujícím sledu, pokud zákonný zástupce nereaguje:

- **neformální** – pozvánka k osobnímu setkání s třídním učitelem za účelem konzultace (např. prostřednictvím e-mailu nebo jinak doručenou pozvánkou)
- **formální, doporučeným dopisem**
- **formální, doporučeným dopisem s doručenkou** (doručenky jsou součástí záznamu o přijatých opatřeních), kdy je pozvánka k osobnímu setkání doplněna poučením o opatřeních, k nimž bude nutno přistoupit, nepodaří-li se navázat spolupráci se zákonnými zástupci.
-

c) Schůzka zákonných zástupců žáka s třídním učitelem

Osobní schůzka, kde je se zákonnými zástupci probrána situace žáka, případně situace rodiny, učitel zjišťuje možné příčiny záškoláctví a domlouvá s rodiči postup k nastolení žádoucího stavu. V tomto bodě je již o situaci informován školní metodik prevence, případně výchovný poradce, který ve věci poskytne své stanovisko spolu s návrhem dalšího postupu. V ideálním případě se školní metodik prevence, případně výchovný poradce osobního setkání se zákonnými zástupci účastní. Účast žáka je velmi vhodná.

Zápis o schůzce je součástí záznamu o opatřeních, s jehož účelem, jakož i s dalším možným nakládáním s ním, budou zúčastnění seznámeni. Zápis bude učiněn do formuláře, a to s podpisem všech zúčastněných. S rodiči je domluven termín další schůzky, reflektující povahu a závažnost konkrétního případu, jakož i charakter a časovou náročnost opatření, na jejichž přijetí ke zlepšení situace se strany dohodly. Na této schůzce je třeba sledovat a vyhodnocovat plnění opatření v rámci jednání všech zúčastněných a případně ji opakovat. Pokud by opatření plněna nebyla, je nutné nastavit další postup.

O neomluvené i zvýšené omluvené nepřítomnosti žáků informuje třídní učitel výchovného poradce, který tyto údaje vyhodnocuje. Při zvýšené omluvené nepřítomnosti prověřuje její věrohodnost. Doporučuje se, aby řešil

neomluvenou nepřítomnost **do součtu 10 vyučovacích hodin** se zákonným zástupcem žáka třídní učitel formou pohovoru, na který je zákonný zástupce pozván doporučeným dopisem. Projedná důvod nepřítomnosti žáka, způsob omlouvání jeho nepřítomnosti, upozorní na povinnost stanovenou zákonem a seznámí zákonného zástupce s možnými důsledky v případě nárůstu neomluvené absence. O pohovoru provede zápis, do něhož uvede způsob nápravy dohodnutý se zákonným zástupcem. Zákonný zástupce zápis podepíše a obdrží kopii. Odmítnutí či převzetí zápisu se do zápisu zaznamenává.

Pokud má žák **víc než 10 neomluvených hodin**, svolává ředitel školy školní výchovnou komisi. Podle závažnosti absence žáka se jí účastní: ředitel školy, zákonný zástupce, třídní učitel, výchovný poradce, zástupce orgánu sociálně-právní ochrany dětí, školní metodik prevence, zástupce rady školy (pokud byla zřízena), popř. další odborníci. O průběhu a závěrech jednání se provede zápis, který zúčastnění podepíší. Neúčast nebo odmítnutí podpisu zákonnými zástupci se v zápise zaznamenávají. Každý účastník jednání obdrží kopii zápisu. Pokud žák řádně neplní povinnou školní docházku, může mu být uloženo některé z kázeňských opatření, o nich pojednává § 31 školského zákona. Kázeňským opatřením v systému základního vzdělávání je speciálně věnována Vyhláška č. 48/2005 Sb., § 17 a v systému středního vzdělávání Vyhláška č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři, ve znění pozdějších předpisů.

V případě, že neomluvená nepřítomnost žáka **přesáhne 25 hodin** (doporučené počty neomluvených hodin, které jsou zde uváděny, mohou školy přizpůsobit svým podmínkám), zasílá škola oznámení o zanedbání školní docházky s náležitou dokumentací (např. kopii písemného pozvání zákonných zástupců žáka k návštěvě školy, kopii zápisu z pohovoru, písemné vyjádření výchovného poradce, kopii písemného pozvání zákonných zástupců žáka na výchovnou komisi, kopii zápisu o jednání výchovné komise atp.) orgánu sociálně právní ochrany dětí nebo pověřenému obecnímu úřadu. V rámci sociálně-právní ochrany se dětmi a mladistvými s opakovanými poruchami závažného rázu zabývají **kurátoři pro děti a mládež**. Jejich úkolem je v tomto případě řešení případů záškoláctví ve spolupráci s rodiči a se školou. Postupují mj. podle zákona č. 359/1999Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.